

Огняна Иванова

За „Роб Рой“ и неговия
автор

Уолтър Скот е роден 15 август 1771 г. в Шотландия, в семейството на единбургски адвокат. Поради крехко здраве той прекарва голяма част от детството си във фермата на своя дядо, където се заражда интересът му към местните народни предания и легенди. Тази любов към фолклора го съпътства през целия му живот.

Макар че завършва право и започва адвокатска практика, бъдещият писател посвещава много от времето си на събирането и издаването на няколко тома древни балади, и още на млади години е търсен и ценен авторитет при тълкуването на стари документи и ръкописи, тъй като специално е изучавал културата на Шотландия и родословието на отделни кланове. Същевременно Уолтър Скот се занимава и с чисто литературна дейност и чете в превод и оригинал значителни поетични произведения на френски, италиански и немски писатели, което го подтиква към лично творчество и развива поетичния му усет. Едва по-късно, след като е вече утвърден и признат поет, през 1814 г. Уолтър Скот издава „Уейвърли“ – първият от поредица исторически романи. Едно от приемливите обяснения на факта, че писателят дълго пази в тайна от заинтригуваните читатели и критици своето авторство на тези нашумели вече произведения, е че Скот не е възприемал себе си като автор на проза, а само като поет. Парадоксално явление, като се има предвид, че неговите романи в едни или друг смисъл са повлияли на писатели като Пушкин, Достоевски, Ф. Купър, Балзак, Юго, Мериме, Дикенс. Силата на това въздействие се крие в различния тип литература, която предлага Уолтър Скот: нов вид исторически роман, построен върху задълбочени проучвания и достоверно пресъздаващ отминалата епоха. И още нещо – според един педантичен изследовател на творчеството му, в романите на Скот има обрисувани 2836 действащи лица, включително 37 коня и 33 кучета; според друг, подобна галерия на образи няма дори у Шекспир и Дикенс.

Цял век дели рождените дати на действително съществуващия Роб Рой – Робърт Макгрегър Камбел (1671–1734) и на писателя, но от смъртта на легендарния герой до раждането на писателя са изминали само тридесет и седем години. В предговора към първото издание на своя роман Уолтър Скот пише, че като дете е срещал хора, които лично са познавали Роб Рой, и е слушал техните разкази. Именно това време на очарование от шотландския пейзаж, наблюденията върху националния характер и запознаването с историческите събития през романтичната призма на преданията, е сложило най-ярък отпечатък върху Уолтър Скот, а оттам – и върху най-добрите му произведения.

До 1707 г. родината на писателя запазва своя парламент и самостоятелността си, но след множество войни тя е напълно завладяна и влиза в състава на английската държава. Най-старото местно население е племето пикти, както и по-късно преселилото се от Ирландия племе скота, което дава името на страната (Шотландия – „Земя на скоти“), утвърдило се от XI век насам. Разположена в северната част на острова, който попада под нашествията на келтски племена (наричани също брити или гали), на римляни, на германски племена, викинги и нормани, Шотландия като по-недостъпна част от този остров остава сравнително изолирана и се превръща в двуезична област: в планинския край (Горна Шотландия, обитавана от потомци на асимилираното от келтите местно население) се говори на гелски – келтски език, какъвто говорят и в Ирландия, а в равнините (Долна Шотландия, населена с потомци на скоти и на германското племе англи) – на възникналия от северноанглийския нортъмбрийски диалект шотландски език – език, на който е писал великият поет Робърт Бърнс.

Романът „Роб Рой“ е публикуван през 1818 г. В споменатото първо издание авторът подробно се спира на проучените от него легенди за произхода на Роб Рой. Според тях, Макгрегърови вероятно водят началото си от древен келтски род; негов представител, на име Алпайн, е бил шотландски крал през 787 г. От останалите документи писателят стига до заключението, че през XVIII век ролята на Роб Рой е била не по-малка, отколкото на Робин Худ през средните векове. Само на четиридесет мили от цивилизован Глазгоу, бунтарят Робърт Макгрегър с традиционното за клана си Непокорство е търсел да възвърне правата и да защити честта на древния си род, векове наред преследван от властта. Още през 1563 г. кралица Мария Стюарт издава нареждане – за поредното неподчинение могъщият и свободолюбив клан да бъде преследван „с огън и меч“. Преминаващи през съдебни процеси и бесилки, макгрегъровци скъпо продават живота си. Тези жестоки гонения са истинската причина за бунтарството и неунищожимия дух на Червенокосия Роб, който вероятно би проявявал съвсем друг характер при мирни обстоятелства, защото Уолтър Скот казва в предговора, че според документи и разкази на очевидци, Робърт Макгрегър бил „добросърдечен и благовъзпитан разбойник; страшен за богатите, но великодушен към бедните; със своеобразен морал; Милосърден и хуманен.“

Присъствието на множество копия на документи в предговора отново показва, че Уолтър Скот се е стремил да постигне историческа достоверност, като същевременно разграничи литературния си вариант от

действителността. В същата публикация е описано и преданието за последните часове на Роб Рой. Преди посещението на някогашен враг, Макгрегър моли близките си да му донесат плаща, меч и пистолетите, с думите: „Неприятелят никога не бива да вижда един Макгрегър безпомощен и невъоръжен.“ После, преди да прозвучи докрай мелодията „Не ще се върнем вече“, която пожелал да му изсвирят на гайда, Роб Рой умира. Независимо дали отговаря на истината или не, този вълнуващ разказ е съвсем в стила на литературния образ, описан от Уолтър Скот вече не с перото на фолклорист, а на писател.

Признат за един от най-големите британски новелисти, през 1820 г. У. Скот получава благородническа титла. Собственик на издателска къща, с амбициите на просветител, представил на съвременниците си книги на Драйдън, Дефо и Суифт, документи, биографии, фолклор и литературни анализи; създал в обществото вкус към историческия факт с романите си „Айвънхоу“, „Кенилуърт“, „Куентин Дъруърд“, „Единбургската тъмница“ и много други, през 1825 г. видният писател фалира и е принуден да работи усилено до самата си смърт, за да изплати дълговете си.

Уолтър Скот умира на 21 септември 1832 г.

КРАЙ

© 1982 Огняна Иванова

Сканиране и разпознаване: Борис Борисов, 2008
Редакция: Светослав Иванов, 2008

Публикация

Уолтър Скот. Роб Рой
Роман

Преведе от английски: Теодора Атанасова
Библиотечно оформление: Стефан Груев
Художник: Никифор Русков
Редактор: Огняна Иванова
Художник: Никифор Русков
Художествен редактор: Венелин Вълканов
Технически редактор: Иван Андреев
Коректор: Асен Баръмов

Английска. Второ издание. Издателски номер 792. Дадена за набор на 17. XI. 1981 Г.
Подписана за печат на 26. V. 1982 Г. Излязла от печат на 16. VI. 1982 Г. Формат 16/
60×90. Печатни коли 24. Издателски коли 24. Усл. изд. коли 28,02. Цена 2,42 лева.
Индекс 11 95376 21532/6126-26-82

Издателство „Отечество“, София, 1982
Печат: ДП „Г. Димитров“
с/о Jusautor, Sofia

Sir Walter Scott. Rob Roy
London and Glasgow

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7019>]